

Predlozi za izradu Kratkoročnog akcionog plana zaštite vazduha grada Bora

Društvo mladih istraživača Bor, Grupa 55, Udruženje Village i predstavnici ostalih zainteresovanih na tribini održanoj 31.10.2019. utvrdili su sledeće predloge:

Postupak izrade Kratkoročnog plana:

1. Obradivaču Kratkoročnog plana staviti na uvid do sada donete dokumente od značaja za zaštitu vazduha kako bi se iskoristio sadržaj koji je je aktuelan u ovom trenutku: Plan kvaliteta vazduha za anglomeraciju Bor i Lokalni ekološki akcioni plan iz 2013, strateške procene uticaja za prostorne planove posebne namene za RTB bor i Čukaru Peki, procene uticaja na životnu sredinu rudarskih, metalurških i hemijskih objekata, tehničku dokumentaciju koja je sastavni deo procene uticaja na životnu sredinu rekonstrukcije topionice i izgradnje fabrike sumporne kiseline, merenje emisija iz pogona svih pogona RTB-a i Serbia ZiJinBor Cooper D.O.O., kao i merenja ručnim detektorima u gradu i okolini, zapisnike REPUBLICĀKIH INSPEKTORA zaštite životne sredine o zagađanju vazduha, preduzetim merama u trenucima visokih koncentracija od strane operatera, analize sadržaja arsena i teških metala u koncentracijama od novembra 2018. do kraja 2019. godine, izvode iz zapisnika tehničke komisije za prijem rekonstruisane topionice i nove fabrike sumporne kiseline, i drugu relevantnu tehničku dokumentaciju o emisijama sa površinskih kopova, flotacijskih jalovišta, odlagališta raskrivke u napušteni površinski kop u Boru, podatke o vrstama, količinama i sastavu materijala odloženog na neuređenoj, neregistrovanoj deponiji u napušteni površinski kop u Boru neposredno pored objekata za stanovanje u MZ Stari centar i MZ Sever. Takođe obuhvatiti sve dosadašnje merne stanice i zagađujuće materije iz Programa kontrole kvaliteta vazduha na teritoriji grada Bora za 2019. godinu.
2. Obavezati sve gradske javne ustanove i preduzeća da što pre i detaljno pruže potrebne podatke obradivaču
3. Zatražiti od ZiJin Bor Cooper doo Bor do sada urađeni dokument Izveštaj o bezbednosti za kompleks ogranak TIR Bor, u Boru operatera Serbia ZiJinBor Cooper D.O.O. kao i Fabriku soli metala (IPPC postrojenja). Bor ogranak TIR Bor, sa primedbama i predlozima koje su dale ekološke NVO i gradska uprava, o kome je krajem avgusta vođena javna rasprava u prostorijama grada Bora. Usaglasiti sadržaj ovog dokumenta i Kratkoročnog plana.
4. Obavezati obradivača da u toku izrade Kratkoročnog plana u okviru tzv. ranog javnog uvida obavezno obavi konsultacije sa svim zainteresovanim stranama.

Sadržaj Kratkoročnog plana:

1. Definisati celu teritoriju grada Bora za koju treba uraditi kratkoročni plan (grad Bor i sela Krivelj, Bučje, Oštrelj, Slatina, Brestovac, Metovnica). Precizirati posebno područje ugroženo najnovijim akcidentnim situacijama u metalurškim pogonima i prostorima rudničkog otpada, kao i radom energetskih postrojenja. Na ovom području stacionirati nove monitoring stanice uz nastavak rada postojećih. Raniji dokumenti (Plan kvaliteta vazduha za anglomeraciju Bor) su definisali prostor u krugu 15 km od topioničkih pogona.
2. Pored podataka o kvalitetu vazduha, obavezno obuhvatiti podatke i o zdravstvenom stanju, odnosno patologiji koja je vezana za stanje kvaliteta vazduha.
3. Specifične mere treba da obuhvate sledeće:
 - metaluršku proizvodnju
 - rudarstvo (upravljanje rudničkim otpadom - raskrivke, jalovišta i dr)
 - komunalne delatnosti : gradsku toplanu, komunalno preduzeće koje održava čistoću i zelenilo,

- saobraćaj
- zdravstvenu delatnost
- dečju zaštitu
- energetska efikasnost i obnovljiva energija
- edukativne i informativne aktivnosti

4. Formiranje stručnog tima koji će pretiti realizaciju programa i mesečno obaveštavati donosiocce plana i javnost o stanju kvaliteta vazduha i napretku.

5. Organizovanje “otvorenih vrata” svakog meseca od strane gradske uprave i kod zagađivača.

6. Kod metalruške proizvodnja glavne kratkoročne mere su rigorozno poštovanje tehnoloških parametara pogona, odgovarajućeg kvaliteta koncentrata i drugih sirovina, redovno održavanje agregata, usklađivanje proizvodnje sa meteorološkim pojavama ako je nemoguće drugačije izbeći accidente, blagovremeno obaveštavanje javnosti o problemima koji izazivaju povećanu zagađenost odnosno onemogućavaju kontrolu procesa kao i merama koje se preduzimaju za stavljanje procesa pod kontrolu. takođe to je striktno poštovanje dokumenata o bezbednosti od hemijskih udesa. Dugoročno to je dovršetak projekta novih metaruških pogona na ekološkim principima i principima primene najboljih dostupnih tehnologija, za šta su neophodni novi projekti o kojima se, kao i njihovim studijama uticaja na životnu sredinu, takođe mora obaviti javna rasprava, odnosno obezbediti učešće javnosti.

7. Kod rudarske proizvodnje to je striktna primena adekvatnih mera orošavanja i formiranja vodenog ogledala na jalovištima kao i kontinuirane aktivnosti na rekultivaciji. Potrebna je i striktna primena Uredbe o upravljanju rudničkim otpadom, čije važenje počinje 1.1.2020.

8. Kod komunalnih delatnosti to je redovno pranje ulica, a zimi iznošenja snega u kome su nataložene čestice prašine, kontinuirana obnova zelenila, kalcifikacija i zamene zakiseljenog zemljišta u parkovskim zonama i zonama zelenila, kontinuirano formiranje i redovno održavanje zaštitnih šuma i zelenila. Kod toplane to je adekvatan kvalitet uglja, održavanje filtera na dimnjaku, održavanje deponije uglja i pepela i dr. sve do zamene uglja drugim energentom - gasom.

9. Kod saobraćaja je ograničenje kretanja vozila kroz grad - pešačke zone, ograničenja brzine, naplata parkinga, adekvatniji javni prevoz, popravak obilaznice od teretne železničke stanice do Brezonika kako bi se izbeglo kretanje kamiona ZiJinBor Cooper D.O.O. Bor kroz grad

10. Kod zdravstvene delatnosti povećanje ulaganja u opremu i kadrove preventivne zdravstvene službe i onih bolesti koje u u vezi sa stanjem kvalitata vazduha. Monitoring kvaliteta vazduha povezati sa monitoringom zdravstvenog stanja stanovništva.

11. Kod dečje zaštite pojačanje ishrane u dečjim obdaništima ali i školama kada se radi o predškolskim odelenjima i nižim razredima namirnicama koje smanjuju posledice zagađenja - mleko i dr. Redovni obuhvat dece preventivnim zdravstvenim aktivnostima.

12. Kod energetske efikasnosti i obnovljive energije potrebno je preduzimati mere podizanju energetske efikasnosti javnih zgrada i stimulisanje podizanja energetske efikasnosti stambenih zgrada i kuća kako bi se smanjila upotreba fosilnih goriva za zagrevanje a time i zagađenja vazduha. Takođe i zamena uglja kao energenta. To zahteva i donošenje lokalnog plana energetske efikasnosti, formiranje lokalnog fonda za energetska efikasnost i hitan izbor energetskog menadžera.

13. Kod edukativnih i informativnih aktivnosti u školama kroz zdravstveno i ekološko vaspitanje upoznati učenike sa karakteristikama i opsledicama zagađenja vazduha i kako mogu izbeći prekomerno izlaganja. Pojačati informisanje preko gradskog internet sajta i lokalnih medija, što zahteva veću otvorenost zagađivača prema javnosti, informisanje i preko sajtova i medija zagađivača šta su problemi i kako se rešavaju. Predlaže se da ZiJinBor Cooper D.O.O. Bor ponovo uvede institut OTVORENIH VRATA koji je funkcionisao u vreme realizacije projekta izgradnje nove topionice, jer je očigledno da projekat nije dovršen

(institut OTVORENA VRATA podrazumevao je najmanje jednom nedeljno susret prestavnika RTB Bor i zainteresovanih građana gde su davane informacije o toku projekta, problemima koji se javljanju i načinima rešavanja). Obnoviti rad monitoring tima za kvalitet vazduha. Povećati učešće javnosti: formirati zeleni savet, odrediti pomoćnika gradonačelnika za ekologiju, zadužiti člana opštinskog veća za ekologiju, kadrovski ojačati gradsku kancelariju za životnu sredinu i ojačati joj status u okviru gradske uprave, uključiti ekološke organizacije i stručnjake. Sve navedeno je u funkciji implementacije Kratkoročnog plana zaštite vazduha. Ove aktivnosti ne smeju ugroziti rešavanje ostalih ekoloških problema u Boru - zagađenja voda, zemljišta, upravljanje otpadom, zaštitu očuvanih prostora prirode, klimatskih promena i zelene ekonomije i dr. niti izradu drugih dokumenata javne politike zaštite životne sredine, preveshodno izradu celovitog Lokalnog ekološkog akcionog plana.

Bor, 31.10.2019.

Društvo mladih istraživača Bor
GRUPA 55
Udruženje Village